

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

POSEBNI PROGRAM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA
Raven UČENJE ZA ŽIVLJENJE IN DELO (VI. stopnja)

UČNI NAČRT

za področje **SPLOŠNA ZNANJA**

Osnovni program
Število ur: 665

POSEBNI PROGRAM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Raven UČENJE ZA ŽIVLJENJE IN DELO (VI. stopnja)

Učni načrt za področje **SPLOŠNA ZNANJA**

Avtorice učnega načrta:

Nataša Blaj, spec. ped., Center za usposabljanje, vzgojo in izobraževanje Janeza Levca
Ljubljana

Barbara Hegeduš, prof. def., Center Dolfke Boštjančič Draga

Jelka Horvat, prof. def., Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje

Jelena Stipanič, prof. def., učit. slepih in slabovidnih, Zavod za slepo in slabovidno mladino
Ljubljana

Recenzija: dr. **Erna Žgur**, CIRIUS Vipava

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Jernej Pikalo**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredili: **Sonja Dobravc** in **Tanja Kajfež**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Prva izdaja

Ljubljana, 2014

Sprejeto na 162. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 13. februarja 2014.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

376-056.36(0.034.2)

UČNI načrt za področje Splošna znanja [Elektronski vir] / [avtorice Nataša Blaj ...[et al.].
- 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport : Zavod RS za
šolstvo, 2014. - (Posebni program vzgoje in izobraževanja. Raven Učenje za življenje in delo
(VI. stopnja))

Način dostopa

(URL): [http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/
programi/posebni_program/Splosna_znanja.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/programi/posebni_program/Splosna_znanja.pdf)

ISBN 978-961-03-0221-6 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

1. Blaj, Nataša

272916736

KAZALO

1	OPREDELITEV PODROČJA SPLOŠNA ZNANJA.....	4
2	SPLOŠNI CILJI	4
2.1	Nabor tem.....	6
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
4	OPIS USVOJENIH ZNANJ.....	14
5	PRILOGA	14
5.1	Specialnodidaktične posebnosti	14
5.2	Medpodročne povezave	14
5.3	Časovni okvir	14
5.4	Kako uporabljamo učni načrt	15

1 OPREDELITEV PODROČJA SPLOŠNA ZNANJA

Področje splošna znanja združuje vsebine, postopke in procese, s pomočjo katerih učenci ohranjajo, razširjajo in uporabljajo raven že usvojenega znanja posebnega programa.

Temeljnega pomena je uporaba naučenih vsebin v povezavi z vsakdanjim življenjem. Področje splošna znanja temelji na dejavni vlogi učencev. Pridobivanje uporabnih znanj in izkušenj ter njihovo povezovanje in posploševanje omogočata uspešno vključevanje v delo in socialno okolje. Navedeno vpliva na učenčevo samopodobo in osebno rast.

Področje splošna znanja zajema podpodročja:

- narava in družba,
- ekologija,
- bonton,
- slovenski jezik,
- matematika in računalništvo,
- tuji jezik.

V nadaljevanju je zapisan nabor tem, ki jih učitelj lahko izbere glede na interese in močna področja učencev ter značilnosti okolja. Nabor tem ni obvezujoč, učitelj naj se avtonomno odloči, katero temo bo izbral ali dodal. Pomembno je, da vsebina omogoča dejavno vlogo učencev in vključuje situacijsko učenje ter uporabnost znanja v vsakdanjem življenju. Učitelj naj upošteva starost učencev in jih pripravi za delo in zaposlitev.

Priloženi primeri izhajajo iz načrtovanja osrednje teme, ki povezuje in prepleta vsa podpodročja v celoto. Učitelj naj pri svojem izvajanju upošteva tudi medpodročne povezave.

2 SPLOŠNI CILJI

NARAVA IN DRUŽBA

- Poznavanje življenjskih pogojev
- Sprejemanje dražljajev in odzivanje nanje
- Razlikovanje med neživo in živo naravo
- Poznavanje delovanja človeškega telesa
- Poznavanje pomena nege telesa in telesne vadbe
- Poznavanje podnebja in vremenskih pojavov
- Odzivanje na različne vremenske pojave
- Poznavanje slovenskih pokrajin in njihovih značilnosti,
- Povezovanje slovenskih pokrajin z lokalnimi značilnostmi
- Poznavanje države in državnih simbolov
- Poznavanje drugih držav
- Poznavanje ustanov in njihovega pomena
- Poznavanje etnografskih posebnosti
- Poznavanje pomena dediščine
- Razlikovanje med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo

EKOLOGIJA

- Poznavanje pomena čistega in zdravega okolja
- Skrb za naravo
- Poznavanje nevarnih snovi in razmer
- Poznavanje in preprečevanje nevarnih posegov v naravo

BONTON

- Poznavanje pravil primernega vedenja
- Razvijanje socialnih veščin
- Razlikovanje pravil vedenja v različnih okoljih in okoliščinah

SLOVENSKI JEZIK

- Neverbalno izražanje
- Izražanje v govorni in pisani besedi
- Bogatenje lastnega načina izražanja
- Branje različnih oblik besedila
- Poznavanje in branje piktogramov
- Uporaba podporne in nadomestne komunikacije
- Poznavanje osnov pravopisa
- Poznavanje osnov slovnice
- Seznanjanje z različnimi književnimi zvrstmi
- Seznanjanje z neumetnostnimi besedili
- Spremljanje mladinskih, animiranih in dokumentarnih filmov

MATEMATIKA IN RAČUNALNIŠTVO

- Nameščanje, sortiranje, prirejanje, primerjanje
- Odzemanje, dodajanje
- Odštevanje, seštevanje
- Štetje in orientacija na številskem traku
- Zapisovanje, branje, urejanje števil in količin
- Reševanje besedilnih nalog
- Poznavanje osnovnih merskih enot za dolžino, maso in volumen
- Poznavanje vrednosti denarja
- Uporaba geometrijskega orodja
- Poznavanje in uporaba grafičnih simbolov
- Smiselna uporaba računalnika
- Poznavanje varne uporabe računalnika

TUJI JEZIK

- Razlikovanje med maternim in tujim jezikom
- Poznavanje in izgovarjava tujih besed
- Smiselna uporaba tujih besed
- Poznavanje in uporaba fraz
- Uporaba vpljudnostnih izrazov
- Spremljanje oddaj in filmov v tujem jeziku
- Zapisovanje besed

2.1 Nabor tem

- Prehrana
- Delo
- Voda
- Vreme
- Promet
- Prazniki
- Človek (človeško telo, skrb za varnost in zdravje, čustva, starostna obdobja)
- Moja domovina in svet
- Skrb za živali
- Skrb za okolje
- Orientacija v času in prostoru

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

V tem učnem načrtu izraz učenec velja enakovredno za učenca in učenko. Enako izraz učitelj velja enakovredno za učitelja in učiteljico.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE	SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA
PREHRANA			
NARAVA IN DRUŽBA			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozna lastnosti in pomen svetlobe, zraka, vode, zemlje, • opiše različna okolja, živali in rastline (vrt, sadovnjak, polje, kmetija, gozd), • pozna semena in sadike, • pozna zelišča in zdravilne rastline, • zna izbrati sestavine za obrok, • pred uporabo opere pridelek, • razlikuje užitno in neujutno, • razlikuje med zdravo in nezdravo prehrano, • pozna pomen prehranjevalne piramide. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izvede preproste poskuse in opazovanja, • opazuje in primerja rast pšenice, fižola v različnih pogojih, • pripravi obdelovalno površino, • seje in sadi, • pobere pridelke, • obiše semenarno, ekokmetijo, kmetijsko zadrugo, • pripravi zeliščni čaj, • pripravi kompot, • pripravi zdrav obrok, • zamrzne pridelke, • skuha marmelado, • suši pridelke, • obiše sušilnico sadja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogoji za življenje in rast • Pridelava hrane • Zdrava prehrana • Nabava živil • Priprava hrane • Predelava in shranjevanje • Družabna srečanja • Skrb za zdravje 	<ul style="list-style-type: none"> • Vsebine izhajajo iz konkretnih življenjskih okoliščin. • Izberemo ustrezne metode dela (poskusi, doživljajsko učenje, metoda zaposlitve). • Upoštevamo načelo aktivnosti. • Upoštevamo medpodročno povezavo. • Učitelj se lahko v okviru učnega načrta svobodno odloča o zaporedju učnih tem in prilagaja razporeditev ur zanimanju učencev.

EKOLOGIJA			
Učenec: <ul style="list-style-type: none"> • ugotovi, kako nastajajo odpadki, • ločuje odpadke. 	Učenec: <ul style="list-style-type: none"> • odnese odpadke v ustrezen zabojnik. 	<ul style="list-style-type: none"> • Čistilna akcija • Obisk zbirnega centra za odpadke 	<ul style="list-style-type: none"> • Učitelj naj pri vsakodnevnih dejavnostih učence navaja na ločevanje odpadkov.
BONTON			
Učenec: <ul style="list-style-type: none"> • pozna pomen praznovanj, • pravilno namesti jedilni pribor, • postreže sebi in drugim, • pravilno uporabi vljudnostne fraze, • upošteva pravila primerne vedenja. 	Učenec: <ul style="list-style-type: none"> • pripravi pogrinjek, • zloži papirnate prtice, • postreže obrok, • s pomočjo pripravi jedilnik za posebne priložnosti, • odlaga pribor in prtice po zaužitem obedu po dogovorjenih pravilih, • pospravi mizo in uredi prostor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praznovanja • Strežba • Restavracija • Posnetki in analiza praktičnega dela 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenec naj opravi učno prakso s področja strežbe in protokola. • Učenec išče informacije iz literature, spleta in praktičnega dela.
JEZIK			
Učenec: <ul style="list-style-type: none"> • poišče recept, • prebere recept, • prepíše recept, • napiše jedilnik, • bere znake, opozorila, • sporazumeva se z okoljem z naravno gesto, • povzame vsebino kuharske oddaje. 	Učenec: <ul style="list-style-type: none"> • v kuharski knjigi, reviji, na spletu poišče recept, • na embalaži prebere rok uporabe, sestavine, navodila za uporabo, • razbere znak, ki označuje vrsto odpadne embalaže, • posnema mešanje, stepanje, rezanje, mazanje, • si ogleda kuharske oddaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Recepti • Zgibanke, časopisi, revije • Kuharska oddaja 	<ul style="list-style-type: none"> • Učencu ponudimo pridobivanje informacij s pripravo lahko berljivih besedil in slikovnega gradiva.

MATEMATIKA IN RAČUNALNIŠTVO			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvršča, prireja, • tehtasnovi, • meri tekočine, • sešteva in odšteva, • uporablja kalkulator, • rokuje z denarjem, • odčita temperaturo, • uporablja računalnik. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izbere ustrezno veliko posodo, • ločuje različna živila, • stehta sadje v trgovini, • stehta moko pri peki peciva, • odmeri količino mleka pri kuhanju pudinga, • primerja cene živil, • rešuje besedilne naloge, • plača živilo v trgovini, • plača pijačo v lokalu, • speče živilo v pečici, • na spletnih straneh poišče slikovni prikaz poti do semenarne ali kmetije, • v tabeli poišče cenovno vrednost živil, • uporabi računalnik pri oblikovanju jedilnika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuhanje • Peka • Nakupovanje • Elektronske tehtnice • Računalnik • Samopostrežna blagajna 	<ul style="list-style-type: none"> • Vsebine matematike naj se nanašajo na življenjske izkušnje. • Učitelj naj spodbuja uporabo računalnika in hkrati učence opozarja na smotrno in varno uporabo.

TUJI JEZIK			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spoznava tuje besede in jih izgovarja, • usvaja vljudnostne fraze v tujem jeziku, • zapisuje besede v tujem jeziku. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • si ogleda oddajo o pripravi hrane v tujem jeziku, • posluša posnetke tujih besed in izrazov, • poje pesmi, izštevance, • ogovori gosta v gostilni v tujem jeziku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Televizijska oddaja • Mednarodne izmenjave • Strežba 	<ul style="list-style-type: none"> • Poudarek je na pridobivanju besedišča in uporabnosti tujega jezika.
DELO			
NARAVA IN DRUŽBA			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozna pomen dela, • pozna različne poklice, • pozna delo, ki ga bo opravljal v varstveno-delovnem centru, oz. možnosti drugega dela po končanem usposabljanju v OVI, • pozna pomen plačila oz. nagrade za opravljeno delo, 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obišče trgovino, gostinski lokal, gasilsko brigado, policijsko postajo, kmetijo, zdravstveni dom, • opravlja nezahtevna dela v kuhinji, na kmetiji, v trgovini, avtopralnici, • opravlja praktična dela v okviru učne prakse: sestavlja, lepi, oblikuje, slika, tke, šiva, streže, pomiva, čisti, ureja okolico, • pregleda in evidentira količino in kakovost opravljenega dela, 	<ul style="list-style-type: none"> • Gasilska postaja, gostinski lokal, kmetija, kuhinja, avtopralnica • Učna praksa 	<ul style="list-style-type: none"> • Z učenci se pogovorimo o tem, da ni pomembna le količina opravljenega dela, temveč tudi njegova kakovost. • Z učenci se pogovorimo o plačilu za opravljeno delo in o medsebojnih razlikah.

<ul style="list-style-type: none"> • pozna pravila, ki jih mora upoštevati pri delu, • upošteva varnost pri delu, • pokliče prvo pomoč. 	<ul style="list-style-type: none"> • prihaja na delo točno, • vestno opravi predvideno delo, • uporabi delovno in zaščitno obleko, • zaščiti delovno površino, • zaščiti sebe in ostale udeležence pri delu in zaposlitvi, • ob poškodbi pokliče odgovorno osebo, • pomaga oskrbeti poškodovanca. 	<ul style="list-style-type: none"> • Urnik dela • Zaščitna obleka • Delovna obleka • Pripomočki za zaščito • Torbica, omarica prve pomoči 	
EKOLOGIJA			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepozna odpadke, ki nastajajo pri delu, • varčuje z materiali, • pozna naravi prijazne materiale, • pozna zdravju škodljive snovi, • pozna nevarne snovi. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ločuje odpadke, • varčno nanaša lepilo, premaze, čistilo, • zapira pipo, • ugaša luči, delovni stroj, • prezrači delovni prostor, • ne vdihuje lepila. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zabojniki za odpadke • Ogljed deponije • Zeleni program • Delovni prostor in pripomočki 	<ul style="list-style-type: none"> • Učence ozaveščamo o zdravem načinu življenja posameznika in družbe.

BONTON			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zavzame spoštljiv odnos do različnih del in poklicev, • spoštuje dogovore o primernem vedenju na delovnem mestu, • je kooperativen pri delu. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomaga odgovornim osebam (hišniku, kuharici, vodji, ravnatelju), • s svojim delom ne moti drugih, • poskrbi za osebno urejenost, • je spoštljiv in vljuden do strank, gostov, obiskovalcev, • pomaga sošolcem, sodelavcem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdravstveni dom, šola, trgovina • Pravila vedenja na delovnem mestu 	<ul style="list-style-type: none"> • Učence navajamo na spoštljiv odnos do vseh poklicev in zaposlenih.
JEZIK			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prebere urnik dela, • prebere navodilo za uporabo in postopek dela, • opiše poklic in s tem bogati besedni zaklad, • bere znake. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se orientira glede na pravila in potek dejavnosti (začetek in konec dela, počitek, malica), • sledi fazam proizvodnega dela, • uporabi tipko za vklop in izklop, • šiva po modelu, • uporabi pantomimo, • opiše delo trgovca, gasilca, natarja, • prebere in upošteva znak za varnost pri delu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Razpored dela • Navodila za uporabo • Gasilska postaja, gostinski lokal, kmetija, kuhinja, avtopralnica 	<ul style="list-style-type: none"> • Priporočamo besedilo v obliki lahko berljivega branja, učenci naj sodelujejo pri pripravi urnikov, navodil za uporabo in drugih besedil.

MATEMATIKA IN RAČUNALNIŠTVO			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ločuje, • šteje, • se orientira na ploskvi, • se orientira v času, • na spletni strani poišče informacije o poklicih, materialih in drugi ponudbi. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbira , sortira lončnice, semena, • na mizo postavi ustrezno število kosov jedilnega pribora, • pri križnem vbodu sledi shemi, • prihaja na delo ob dogovorjeni uri, • upošteva dogovorjeni čas za malico, • primerja različne cene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zimski vrt • Zeliščni vrt • Senzorni vrt • Kuhinja • Gostilna • Pisarna 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematične pojme in znanja utrjujemo pri vsakodnevnih opravilih.
TUJI JEZIK			
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poimenuje poklice, • uporabi vljudnostne izraze. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se nauči besede: delo,pisarna,vrt, gostilna, učitelj, delavec v tujem jeziku, • pozdravi, se zahvali, usmeri gosta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrt • Gostilna • Pisarna 	<ul style="list-style-type: none"> • Vsebino tujega jezika prilagodimo delovnemu okolju in konkretnemu delovnemu področju.

4 OPIS USVOJENIH ZNANJ

Glede na raznolikost učencev, vključenih v program učenje za življenje in delo, se bo lahko dosežena raven znanja posameznih učencev razlikovala pri posameznih vsebinah. Tako bo tudi končni cilj optimalen razvoj posameznega učenca.

Učence vključujemo v najrazličnejše dejavnosti v ustanovi in v dogajanje v domačem, ožjem ter širšem okolju. Te dejavnosti omogočajo učencem razvijanje in ohranjanje sposobnosti stika in sožitja z okoljem, orientacije in urejenega gibanja v prometu in javnih prostorih, izvajanja samostojnih ali delno samostojnih opravil, vključevanja v dejavnosti v okolju ter sposobnosti za koristno uporabo prostega časa. Dejavnosti so prilagojene sposobnostim in specifičnim potrebam ter posebnostim učencev.

Učenci:

- se usposobijo, da po vseh mogočih sprejemnih poteh spoznavajo okolje,
- razvijajo in ohranjajo sposobnost orientacije v bližnji in širši okolici,
- razvijajo in ohranjajo sposobnost orientacije v času,
- spoznajo predmete, njihove lastnosti, količine in številke,
- spoznajo funkcijo različnih predmetov in jih smiselno uporabijo.

5 PRILOGA

5.1 Specialnodidaktične posebnosti

Vsebina naj omogoča dejavno vlogo učencev in vključuje situacijsko učenje ter uporabnost znanja v vsakdanjem življenju. Učitelj naj upošteva starost učencev ter jih pripravi za delo in zaposlitev. Za uspešno izvedbo področja splošnih znanj je treba zagotoviti primerno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, ustrezne didaktične pripomočke, materiale in učila.

5.2 Medpodročne povezave

Vsebine splošnih znanj predstavljajo izhodišča učno-vzgojnega procesa. Povezujejo se z vsemi drugimi področji programa učenja za življenje in delo tako v posameznem dnevu kot tudi na ravni celoletnega izvajanja učnega načrta. Pri izvajanju programa je v ospredju dinamično prehajanje od ene vzgojno-izobraževalne vsebine k drugi, z vmesnimi sprostitevami in učenjem, z menjavo psihičnega in telesnega napora ter sprostitev.

5.3 Časovni okvir

ŠESTA STOPNJA – OSNOVNI PROGRAM

Področje/leto šolanja	1. leto	2. leto	3. leto	4. leto	5. leto
Splošna znanja	4	4	4	4	3
Skupaj ur tedensko	4	4	4	4	3
Število tednov	35	35	35	35	35

5.4 Kako uporabljamo učni načrt

Nabor tem izbere učitelj glede na interese in močna področja učencev ter značilnosti okolja. Predlagane vsebine niso obvezujoče; učitelj naj se avtonomno odloči, katero temo bo izbral ali dodal.

Priloženi primeri izhajajo iz načrtovanja osrednje teme, ki povezuje in prepleta vsa področja v celoto. Učitelj naj pri svojem izvajanju upošteva tudi medpodročne povezave.